

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

I medfør af grundlovens § 2, 2. pkt., nedarves kongemagten til mænd og kvinder efter de i tronfølgeloven af 27. marts 1953 fastsatte regler. Det følger af tronfølgelovens bestemmelser, at arveretten til tronen overgår til kongens søn eller datter, således at søn går forud for datter, og i tilfælde af, at der er flere børn af samme køn, at den ældre går forud for den yngre.

Såfremt en konges førstefødte er en datter, vil datterens arveret til tronen således blive fortrængt af en yngre søns.

Lovforslaget tilsigter at skabe fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til arvefølgen.

Tronfølgeloven har grundlovsrang, jf. nærmere afsnit 3.1 nedenfor. En ændring af tronfølgeloven skal derfor gennemføres i medfør af proceduren i grundlovens § 88 vedrørende grundlovsændringer.

2. Hovedpunkterne i lovforslaget

På tidspunktet for den første grundlovs tilblivelse var arveretten til Danmarks trone reguleret af ganske detaljerede bestemmelser i kongeloven fra 1665. 1849-grundloven fastslog, jf. dennes § 4, at kongelovens regler fortsat skulle være gældende og kun kunne forandres efter forslag fra kongen og med den forenede Rigsdags samtykke (med et krav om flertal på mindst 3/4 af de afgivne stemmer). Kongelovens arvefølgeret blev i 1853 erstattet af en selvstændig tronfølgelov.

Ifølge tronfølgeloven af 31. juli 1853 var Christian IX og Dronning Louises mandlige afkom »mand efter mand og mand af mand« under visse nærmere betingelser arveberettiget til tronen. Ved grundlovsrevisionen i 1866 blev der i stedet for henvisningen til kongeloven indsat en henvisning til tronfølgeloven af 1853 i grundlovens § 1.

Bestemmelsen videreførtes uden ændringer i 1915-grundloven (og i det grundlovsforslag, som efter vedtagelse i Rigsdagen faldt ved folkeafstemningen i 1939).

Allerede under forhandlingerne om 1939-grundlovsforslaget var der fortalere for en ændring af tronfølgeloven, som gav kvinder arveret til tronen. Enighed herom opnåedes imidlertid først i forbindelse med forhandlingerne om 1953-grundloven, hvor der dog fortsat var uenighed om, hvorvidt kvinder i arvefølgen burde være ligestillet med mændene eller efter visse regler burde stå tilbage for disse. Sidstnævnte opfattelse blev lagt til grund i forfatningskommissionens forslag til den nugældende tronfølgelov af 27. marts 1953.

Dén fortrinsstilling, tronfølgeloven giver mandlige arveberettigede, finder regeringen ikke anledning til at opretholde. Med nærværende lovforslag foreslås tronfølgeloven derfor ændret, således at denne fortrinsstilling ophæves. I forlængelse heraf foreslås tronfølgelovens formuleringer ændret, således at der fremover henvises til en konge eller en regerende dronning.

Tronfølgeloven foreslås i øvrigt videreført i sin nuværende udformning bortset fra enkelte sproglige justeringer.

3. Forholdet til grundloven

3.1. Forholdet til grundlovens § 2, 2. pkt.

Grundlovens § 2, 2. pkt., har følgende ordlyd: »Kongemagten nedarves til mænd og kvinder efter de i tronfølgeloven af 27. marts 1953 fastsatte regler«. Tronfølgeloven har hermed grundlovsrang og kan kun ændres efter proceduren i grundlovens § 88. Nærværende forslag til ændring af tronfølgeloven skal derfor behandles efter samme procedure som et grundlovsforslag, jf. nærmere nedenfor. Det samme vil gælde eventuelle senere ændringer af tronfølgeloven. Derimod er det ikke nødvendigt i samme forbindelse at foretage en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt. – f.eks. i form af en tilføjelse af ordene »med senere ændringer« efter henvisningen til tronfølgeloven af 27. marts 1953. På dette punkt er der efter regeringens opfattelse valgfrihed.

Henset til det forhold, at der ikke på nuværende tidspunkt er grundlag for en mere gennemgribende